

KOPI

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Psykiatrien i Region Nordjylland
Mølleparkvej 10
9000 Aalborg

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-14
Telefonisk henvendelse:
Man-tors 9-16, fre 9-15

17 SEP. 2010

Inspektion af distriktpsychiatrien i Afdeling Syd, Aalborg Psykiatriske Sygehus

Den 2. juli 2009 sendte jeg et opfølgingsbrev i sagen om min inspektion den 14. juni 2007 af distriktpsychiatrien i Afdeling Syd, Aalborg Psykiatriske Sygehus. I brevet meddelte jeg at jeg afventede svar fra afdelingsledelsen i Afdeling Syd på min anbefaling om at distriktpsychiatrien fremover indhenter skriftligt samtykke til videregivelse af fortrolige oplysninger til pårørende, og fra Psykiatrien på min anmodning om at Psykiatrien på ny overvejer at udfærdige en standardblanket.

J.nr. 2007-1472-424/PH
Bedes oplyst ved henvendelse

Dok.nr. 37

I den anledning har jeg modtaget en udtalelse af 22. december 2009 med bilag fra Psykiatrien i Region Nordjylland, Psykiatrilædelserne, der omfatter både sagerne om mine inspektioner af Aalborg Psykiatriske Sygehus og Brønderslev Psykiatriske Sygehus og sagen om inspektionen af distriktpsychiatrien i Afdeling Syd. Det fremgår af følgebrevet at svarene er udarbejdet i samarbejde med afdelingsledelserne på de to sygehuse.

Psykiatrien havde i sin tidligere udtalelse af 8. december 2008 oplyst at det konkret vurderes om der skal indhentes et mundtligt eller skriftligt samtykke fra patienten til at videre helbredsoplysninger mv. til de pårørende. Jeg tilkendegav at jeg forstod denne oplysning – sammenholdt med de øvrige oplysninger i udtalelsen – sådan at denne vurdering normalt fører til at distriktpsychiatrien ikke (hverken i forbindelse med den afklarende samtale eller ved inddragelse herefter af de pårørende) indhenter et skriftligt samtykke, men alene gør notat herom i patientens journal. Jeg forstod endvidere at det skyldes at inddragelse af pårørende kun sker efter patientens klare og utvetydige (mundtlige) tilkendegivelse, og at der (normalt) kun videregives fortrolige oplysninger om patienten under samtaler med patienten hvor den pårørende er til stede efter ønske fra patienten.

Jeg bad om oplysning om hvorvidt det var korrekt forstået, og om der således aldrig (efter samtykke fra patienten) gives fortrolige oplysninger til pårørende der kontakter personalet f.eks. telefonisk.

Jeg tilkendegav at jeg ingen bemærkninger har til at der – under den forudsætning om information og konkretisering som jeg havde angivet i opfølgingsrapporten – ikke indhentes et skriftligt samtykke fra patienten i forbindelse med patientsamtaler hvor der deltager pårørende efter ønske fra patienten.

Jeg tilkendegav desuden at det derimod efter min opfattelse ikke på samme måde er påtrængende at bede om et skriftligt samtykke i forbindelse med den afklarende samtale der finder sted om pårørendesamarbejdet.

Jeg anbefalede på denne baggrund at distriktpsychiatrien i forbindelse med denne afklarende samtale forsøger at indhente et skriftligt (nærmere konkretiseret) samtykke fra patienten til at videregive oplysninger til de pårørende som led i pårørendesamarbejdet.

Jeg bad om oplysning om hvad der skete i anledning af min anbefaling.

Psychiatrien har i sagen om inspektionen af Aalborg Psychiatiske Sygehus givet et samlet svar på mine spørgsmål i de tre inspektionssager om indhentelse af samtykke til videregivelse af fortrolige oplysninger mv. Heri har Psychiatrien anført følgende:

"Psychiatriledelsen har drøftet de betragtninger og spørgsmål, som anføres i inspektionens opfølgingsbreve med afdelingsledelserne.

På det konkrete spørgsmål kan oplyses, at det principielt aldrig sker, at der gives fortrolige oplysninger til pårørende i tilfældige situationer. Personalet udviser meget stor forsigtighed i forhold til at oplyse fortrolige patientoplysninger til pårørende.

Ved de længerevarende (kronisk) psykisk syge patienter er pårørende ofte omsorgsperson udenfor indlæggelse i psykiatrien – og har som sådan stor viden om patientens personlige forhold samt om sygdom, prognose mv. I disse situationer er imødekommenhed overfor pårørende uproblematisk og der opstår typisk ikke en situation, hvor den pårørende efterspørger oplysning om fortrolige oplysninger om patienten.

Det som pårørende efterspørger, er inddragelse – at de bliver set af personalet og mødes af personalet med forståelse, anerkendelse og omsorg – i højere grad end det er svar på spørgsmål af fortrolig karakter om patienten ifm besøg eller telefoniske henvendelser.

Når der er behov for drøftelse af behandlingsforslag, udskrivelse, videre opfølgning mv. vil det ske i forbindelse med formaliserede samtaler, hvor den pårørende deltager efter patientens ønske og med bisidderfunktion, som tidligere beskrevet. Under sådanne formaliserede samtaler er vi eni-

ge i den af inspektionen anførte forudsætning for at undlade skriftligt samtykke – nemlig den forudsætning, at det forud for samtalen er nærmere aftalt med patienten, hvad formål, indhold mv. samtalen vil indeholde.

På sengeafsnittene er det korrekt, som antaget af inspektionen i opfølgingsrapporten, at der er mulighed for at drøfte patientens holdning til inddragelse af pårørende ifm samtale ved indlæggelse.

Muligheden for en fuldstændig afklaring af patientens ønsker på dette tidspunkt er meget afhængig af patientens tilstand ved indlæggelsen. Patienten kan i den psykotiske fase være afvisende overfor samtale med personale – eller være afvisende overfor inddragelse af pårørende. Derfor er indlæggelsessamtale ikke i alle situationer et hensigtsmæssigt tidspunkt at drøfte pårørendeinddragelse med patienten.

I forhold til orientering til pårørende kan der være situationer, hvor det skal overvejes, om forespørgsler fra nærmeste pårørende/omsorgsperson for patienten kan besvares uanset patienten ikke har givet samtykke – jfr. Sundhedsloven § 43 stk. 2 nr. 2.

Vedrørende skriftligt forhåndssamtykke, fx på standardblanket:

Psykiatridelen vurderer uændret, at et skriftligt forhåndssamtykke ikke kan være så konkretiseret og aktuelt, som fastsat i bekendtgørelse og vejledning, men Psykiatridelen er enig i, at det er vigtigt, at spørgsmålet om inddragelse af pårørende (hvem og hvordan) er drøftet med patienten, hvilket kan sikres og dokumenteres ved indførelse af et skriftligt forhåndssamtykke, fx ved anvendelse af en standardblanket.

På denne baggrund vil Psykiatridelen opfordre afdelingsledelserne til at indføre en procedure for indhentning af skriftligt forhåndssamtykke om videregivelse af fortrolige oplysninger til pårørende – gerne ved brug af en standardblanket."

Jeg har noteret mig at der "principielt" aldrig gives fortrolige oplysninger til pårørende ud over ved samtaler hvor de pårørende deltager sammen med patienten.

Jeg har endvidere noteret mig at Psykiatrien er enig med mig i at det er en forudsætning for at undlade udtrykkeligt samtykke ved de nævnte samtaler at det forud for samtalen er nærmere aftalt med patienten hvad der er formålet med samtalen, og hvad samtalen vil komme til at indeholde mv.

Jeg har ingen bemærkninger til det oplyste om at der kan være situationer hvor der kan videregives fortrolige oplysninger til pårørende selv om patienten ikke har givet samtykke til en sådan videregivelse, jf. sundhedslovens § 43, stk. 2, nr. 2. Efter denne bestemmelse kan videregivelse ske hvis det efter en konkret vurdering anses for "nødvendig for berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten". Der er tale om en såkaldt værdispringsregel, dvs. at de hensyn der begrundet videregivelse, klart skal overstige hensynet til patientens ønske om fortrolighed. I en note til bestemmelsen i Karnovs Lovsamling er som eksempel nævnt at det vil kunne være berettiget at underrette en patients pårørende om patientens tilstand eller i øvrigt underrette pårørende når patienten har nedsat psykisk funktions- evne.

Jeg har noteret mig at Psykiatrien vil opfordre afdelingsledelserne til at indføre en procedure for indhentelse af skriftligt forhåndssamtykke til at videregive fortrolige oplysninger til pårørende – gerne ved brug af en standardblanket. Jeg har bedt distriktpsychiatrien om at underrette mig om distriktpsychiatriens opfølgning på denne opfordring.

Jeg har sendt Afdelingsledelsen i Afdeling Syd et tilsvarende brev og en kopi af mit brev af 2. juli 2009 som jeg har bedt distriktpsychiatrien om at gøre tilgængeligt for distriktpsychiatriens patienter og pårørende.

Kopi af dette brev til er sendt til Tilsynet i henhold til grundlovens § 71, stk. 7, og Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen

Lennart Frandsen
Inspektionschef